DÖNEM : 1 CİLT : 5 TOPLANTI : 1

CUMHURİYET SENATOSU TUTANAK DERGİSİ

Seksendokuzuncu Birleşim

4 . 10 . 1962 Perşembe

İçindekiler

	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	**358**
2. — Gelen kâğıtlar	**358**
3. — Yoklama	**359**
4. — Demeçler ve söylevler	**359**
1. — Bursa Üyesi İhsan Sabri Çağlayangil'in, son günlerde Ankara'da cereyan eden hâdiseler hakkında demeci	359 :361
2. — Tabiî Üye Osman Köksal'ın, son günlerde Ankara'da cereyan eden hâdiseler hakkında demeci	361 :362
3. — Tekirdağ Üyesi Cemal Tarlan'ın, son günlerde Ankara'da cereyan eden hâdiseler hakkında demeci	362
4. — Başbakan İsmet İnönü'nün, son günlerde Ankara'da cereyan eden hâdiseler hakkında demeci	362 :364
5. — Seçimler	**364**
1. — Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçimi	364 :365
6. — Sorular ve cevaplar	**366**
B) Sözlü sorular ve cevapları	*366*
1. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Ragıp Üner'in, Nevşehir'de kurulacak olan tekstil fabrikasının özel bir kanunla inşasının durdurulmasından doğan hâdiselere dair yazılı soru önergesi ve Sanayi Bakanı Fethi Çelikbaş'ın cevabı (7/53)	366 :367
2. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, Deşt Kışlasının onarım ve ihalesine dair yazılı soru önergesi ve Adalet Bakanı Abdülhak Kemal Yörük ve Bayındırlık Bakanı İlyas Seçkin'in cevabı (7/52)	367 :368

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Birinci Oturum

Başkan; Bütçe Komisyonunda, vâkı istifalar dolayısiyle, Anayasanın 94 ncü maddesinin ikinci fıkrasında gösterilen partilerin ve bağımsızların üye sayısı nisbeti bozulmuş olduğundan komisyonun mülga bulunduğunu, partiler ve bağımsızların kaçar üye seçeceklerinin tesbit olunarak gelecek birleşimde arz edileceğini ve yeniden seçim yapılacağını bildirdi.

İstanbul Üyesi Ethem Menemencioğlu, memleketin içinde bulunduğu umumi durum ve gidiş hakkında beyanatta bulundu.

Yüksek Hâkimler Kurulu için yapılan 10 ncu tur seçimde Ahmet Dağlı ve Rahmi Ergil Yüksek Hâkimler Kurulu asıl üyeliklerine seçildiler.

Başkan; Genel Kurulun 6 . 9 . 1962 tarihli 80 nci Birleşiminde Iğdır bölgesinde husule gelen zelzele felâketini mahallen tetkik etmek üzere seçilen 3 kişiden mürekkep heyetin raporunun 27 . 9 . 1962 tarihinde dağıtılmış ve bilgi edinildiğini bildirdi.

Tabiî Üye Ahmet Yıldız ve 15 arkadaşının, 105 sayılı Kanunun görüşülmesinden evvel bu kanun üzerinde gizli oturumda genel görüşme açılmasına dair önergeleri üzerine geçen birleşimde alınan karar gereğince kapalı oturuma geçildi.

İkinci Oturum

(Gizlidir)

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Niğde
İ. H. Tigrel	*K. Bayhan*

Kâtip
Kırklareli
A. N. Ari

2. — GELEN KÂĞITLAR

Tasarılar

1. — İstanbul Teknik Üniversitesine bağlı bir teknik okulu açılmasına dair 6374 sayılı Kanuna bir madde eklenmesi hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni (Millet Meclisi 1/104, C. Senatosu 1/75) (Millî Eğitim ve Bütçe komisyonlarına)

2. — İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel idareleri teşkilât ve tesisatının İstanbul Belediyesine devrine dair 3645 sayılı Kanunun 10 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni (Millet Meclisi 1/44, C. Senatosu 1/76) (İçişleri Komisyonuna)

3. — Tarım Bakanlığına bağlı bâzı okul ve kurumların idaresi hakkındaki 29 . 5 . 1926 tarihli ve 867 sayılı Kanuna ek kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni (Millet Meclisi 1/161, C. Senatosu 1/77) (Sanayi ve Tarım ve Bütçe komisyonlarına)

Teklifler

4. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni (Millet Meclisi 2/41, C. Senatosu 2/29) (Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe komisyonlarına)

5. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı 1 numaralı cetvelde değişiklik yapılması ve Gümrük ve Tekel Bakanlığı teşkilât ve görevleri hakkındaki 2825 sayılı Kanuna 2 madde eklenmesi hakkındaki 4607 sayılı Kanuna ek 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni (Millet Meclisi 2/215, C. Senatosu 2/30) (Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe Komisyonlarına)

6. — Velioğlu 1308 doğumlu Tahir Ünlü'ye vatani hizmet tertibinden maaş bağlanması hakkındaki kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni (Millet Meclisi 2/184, C. Senatosu 2/31) (Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe komisyonlarına)

7. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Hilmi Onat'ın, yasama dokunulmazlığı hakkında Başbakanlık tezkeresi (3/123) (Anayasa ve Adalet Komisyonuna)

8. — Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Cavit Okyayuz'un, yasama dokunulmazlığı hakkında Başbakanlık tezkeresi (3/124) (Anayasa ve Adalet Komisyonuna)

9. — Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Cavit Okyayuz'un, yasama dokunulmazlığı hakkında Başbakanlık tezkeresi (3/125) (Anayasa ve Adalet Komisyonuna)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili İhsan Hamit Tigrel

KÂTİPLER : Kudret Bayhan (Niğde), Ahmet Naci Arı (Kırklareli)

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.

(İhsan Sabri Çağlayangil'e kadar yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz var, oturumu açıyorum.

4. — DEMEÇLER VE SÖYLEVLER

1. — Bursa Üyesi İhsan Sabri Çağlayangil'in son günlerde Ankara'da cereyan eden hâdiseler hakkında demeci

İHSAN SABRİ ÇAĞLAYANGİL (Bursa) — Gündem dışı söz istiyorum.

BAŞKAN — Ne hakkında efendim.

İHSAN SABRİ ÇAĞLAYANGİL (Bursa) — Son hâdiseler hakkında.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

ADALET PARTİSİ ADINA İHSAN SABRİ ÇAĞLAYANGİL (Bursa) — Sayın Başkan, pek muhterem arkadaşlarım;

İki gündür devam etmekte olan ve görünüşe göre de kolay kolay arkası gelmiyeceği anlaşılan sokak nümayişleri mevzuundaki görüş ve düşüncelerimizi arz etmek üzere yüksek huzurunuzu işgal etmek mecburiyetinde kalmış bulunuyoruz.

Bu üzücü ve çirkin olaylar hangi kaynaktan itiliyor, nereye götürülmek isteniyor?.. Bu meçhullerin cevabı, yapılmakta olduğu bildirilen ve çok kısa zamanda nihayete ermesi temenni olunan incelemelerle behemehal aydınlanmalıdır. Bunu, bütün Türk milleti gibi Yüce Senatonuzun da merakla beklediğine kaani bulunuyoruz.

Biz, Adalet Partisi olarak, ortada dolaşan rivayetlere, iddia olunan tahriklere, hattâ müşahedeye müstenit vâkıalara iltifat etmeden Hükümetin delillere, vesikalara dayanacak olan izah ve beyanlarını bir an evvel yüksek huzurunuza getirerek hâdiseyi bütün çıplaklığiyle aydınlatmasını, mevkileri, rütbeleri her ne olursa olsun sorumlularının behemehal cezalandırılmalarını istemek ve bu neticeyi mutlaka istihsal etmek hususunda azimli ve kararlıyız.

Bu hâdiseleri mahdut kişiler tarafından Hükümet aleyhine düzenlenmiş bir nümayişe karşı halk tarafından gösterilen bir tepki, veya doğrudan doğruya Partimiz ve mensuplarına karşı yönelmiş bir hareket halinde mütalâa edenler, hüküm ve kararlarını böyle bâtıl bir mülâhazaya istinadettirmeye kalkanlar büyük bir gaflet içinde bulunuyorlar demektir.

Çünkü Demokratik devirlerde, kıdem ve itibarı ne kadar yaygın olursa olsun bütün Hükümetler veya onların reisleri aleyhinde nümayiş tertip etmek kabil hattâ kesretle vâkıdır. Türk halkı, ister haklı ister haksız olsun Hükümet aleyhine nümayiş tertibine tevessül etmiş küçük veya büyük bir topluluğa hücum edecek veya onu linç etmeye kalkacak kadar demokratik icaplardan bihaber veya bunlara yabancı değildir.

Türkler bilirler ki, kuvvetli Hükümetlerin halk tarafından müdafaaya ihtiyacı yoktur. Hükümet yürürlükteki kanunlar ve kurulmuş asayiş düzeni içinde bizatihi kendi bünyesini ve muhafazası kendisine mevdu müesseseleri ve fertleri korumakla görevli ve sorumludur. Esasen bir Hükümetin beka veya zevali halkın himayesine

mevdu veya muhtaç bir hale gelirse öyle bir Hükümete mevcut değildir de diyebilirsiniz.

Diğer taraftan hâdiselerin seyri dikkatle incelenirse, vukuunu büyük bir üzüntü ile karşıladığımız bu hallere sebebiyet verdiği iddia olunan Hükümet aleyhindeki bu zahirî nümayişin, iki gündür devam eyliyen esaslı gösterilerin suni bir mukaddemesi, tâbir caizse bir bahanesi olduğu kolaylıkla anlaşılmaktadır.

Çünkü menşeini bu hareketlerden aldığı ileri sürülen nümayişler, aleyhlerinde kıyam ettikleri şahıslarla asla meşgul olmıyarak Hükümeti ve onun reisini siyanet fikriyle irtibatı imkânsız fiillere cüret etmiş bulunmaktadırlar. Bu mülâhazalar açıkça gösteriyor ki, cereyan etmekte olan hâdiselere bir halk reaksiyonu adını takmaya imkân yoktur. Bir kere bunu tesbit etmeliyiz.

Üzerindeki bu perde sıyrılınca nümayişlerin Adalet Partisi ve mensuplarına müteveccih plânlı bir hareketten ibaret kaldığı âyan olacaktır.

Acaba Adalet Partisi bu taarruzlara hedef olmak için neler yaptı? Buna niçin istihkak kesbediyoruz?

Bu Parlâmento açılır açılmaz, ihtilâden yeni çıkmış bir milletin ihtilâçlarını ve bu devrin şartlarını göz önünde bulundurarak millî menfaatleri korumak için, ne büyük bir feragat ve hüsnüniyetle çalıştığımız ne çabuk unutuldu? Devlet ve Hükümeti kurarken, reyleriyle bu çatının altına girdiğimiz milyonlarca vatandaşın arzu ve telkinleriyle asla mukayyet olmaksızın ne kadar dikkatli hareket ettiğimizi, birinci Koalisyonun teşkili sıralarında Başvekil namzedi ve onun partisiyle iş birliği yapmaktan her partinin kendisini sıyırmak için isticâl ettiği çok kritik bir devirde bütün müşküllerini ve siyasi komplikasyonlarını göze alarak ona dost elimizi uzattığımızı inkâr edilebilir mi?

Bunlar siyasi yatırım peşinde ve yirmi yedi Mayıs karşısında yer almış bir siyasi teşekkülün yapabileceği işler midir?

Seçim meydanlarında diş dişe döğüştüğü, fikir ve kanaatleriyle program ve metotlariyle asla ittihat ve ittifak halinde bulunmadığı bir parti ile, millet ve memleket menfaati emrettiği zaman iş birliği haline gelmenin mümkün ve lâzım olduğu fikrini bu Parlâmentoya Adalet Partisi göstermiştir.

Biz buraya bu milleti bölmek veya kin ve intikam fikirleriyle beslemek için değil, sebep ve saiki ne olursa olsun, sorumlusu kim olursa olsun vatandaşlar arasında açılmış birtakım uçurumları kapatmaya, milleti varlık ve hürriyet içinde yaşatmanın çarelerini el birliğiyle aramaya, yara almış çığrından çıkarılmış bir demokrasiyi bütün icaplariyle, müesseseleriyle, teminatiyle kurmağa geldik. Bu arzumuz katidir, sahihtir ve mukaddestir ve uğruna baş koyduğumuz bu gayeden başımızı vermedikçe ayrılmamağa azimliyiz muhterem arkadaşlarım.

Biz iyi yürekli, tam imanlıyız. Gayemize varmak için daima uysal ve yavaş hareket etmeye kararlıyız, sabırlıyız. Yalnız bizim fedakârlık edemiyeceğimiz tek husus, millet ve memleket menfaatinin her şeyden üstün telâkki edilmesi kaydiyle bizlere tevdi edilmiş olan millî iradenin, menşei, adresi ne olursa olsun murakabe veya tehdit altında işlemesine imkân ve rıza göstermiyeceğimizdir.

Bu bir siyasi parti olarak bizim değil, tarihî bir varlık halinde olan Türk milletinin dileğidir.

Şuna inanmak lâzımdır ki, muhterem arkadaşlarım, bu büyük, bu asil millet kendi iradesini, kendi oyunu hiçe sayarak kendisini idare etmek iddiasında bulunanlara asla fırsat ve imkân vermiyecektir. Dün Yüksek Millet Meclisinde cereyan eden seviyeli müzakerelerden sonra Senatoda bu bahse katiyen temas etmemek kararını almıştık.

Fakat Hükümet Reisinin hepimizi memnun eden, bizi büyük ümitlere düşüren beyanına rağmen, daha bu güzel vâatlerin sesi kulağımızda iken Meclis kapısında yine eski avazelerin yükselmesi hepimizde derin bir inkisar yaratmıştır.

Alınacağı taahhüt edilen tedbirler görülmemiş, yine eskisi gibi rehavet dolu bir idare altında şehirin ve vatandaşın huzuru ihlâl edilmiştir. Batî bir seyirle bile olsa bir müddettir düzelmeye veya normale avdet etmeye başlıyan iktisadi düzenimizin son hâdiselerle nasıl allak bullak olduğunu, ne hale geldiğini düşünen yok mudur?

Bu yüzden tahassul eden zararı, millî gelirde, Hazineye verilecek vergilerde olacak azalmaları, vatandaşın rızkından kesilen lokmasını kimden soracağız?

Bu itibarladır ki, cereyan etmekte olan hâ-

diseleri Partimize müteveccih bir nümayiş olarak değil, Demokrasimize, rejimimize müteveccih kasıtlı bir tecavüz telâkki ediyor ve bunların önlenmesi için Hükümeti vazifeye davet ediyoruz. Beni dinlemek lûtfunda bulunduğunuz için hepinizi hürmetle selâmlar, huzurunuzdan ayrılırım. (A.P. ve Y.T.P. sıralarından alkışlar)

2. — Tabiî Üye Osman Köksal'ın, son günlerde Ankara'da cereyan eden hâdiseler hakkında demeci.

OSMAN KÖKSAL (Tabiî Üye) — Gündem dışı söz istiyorum.

BAŞKAN — Ne hakkında?

OSMAN KÖKSAL (Tabiî Üye) — son olaylar hakkında.

BAŞKAN — Buyurunuz.

OSMAN KÖKSAL (Tabiî Üye) — Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlar; söz almak niyetinde değildim. Meclisteki konuşmaları da dinledim. Tavsiye edilen tedbirleri dikkatle takibettim. Yanlış yoldayız. Bu tedbirler, birçok hâdiselerle gebe olduğunu tahmin ettiğim, Ekim ayını rahatlıkla geçirtmiyecektir, ilerisini garanti edemiyeceğim.

Az konuşmayı sevenlerdenim. Kısaca ne gibi tedbirler alınması gerektiğini izah edeceğim:

Bugünkü Türkiye'mizde iç politika, üç genel istikamette kanalize edildiği müşahede edilmektedir.

Birinci istikamet demokratik rejim ve fakat 27 Mayıs harekâtına karşı olan istikamet. Bu istikameti takibeden insanların demokrasimizin temeli olan 27 Mayısı çürütmek gayretinde oldukları aşikârdır. Bu insanlar politikalarını şahsi ihtiras uğrunda, kin, intikam ve tahrike istinadettirmektedirler.

Bu insanlar, hürriyet, fazilet ve ahlâkı mahkûm eden, vurguncu, soyguncu, ismi demokrasi olan dikta kılıklı bir rejimi canlandırmak çabasındadırlar. Şahsi menfaatlerini memleket menfaatleri üstünde tutan bu insanların fikir yapıları bu istikamette, tutum ve davranışları bu istikamette, taktik ve propagandaları bu istikamettedir. Saltanat devri sevdalıları bu insanlar Türk milletini durmadan, dinlenmeden binbir türlü yalana baş vurarak tahrik etmektedirler. Bu yönü takibeden insanlar içinde fazilet ve ahlâka politikasını dayandıran şahıslar çoğunluktadır. Gönül ferahlatıcı tarafı budur. Yalnız bu insanlar hâlâ bekleme durumundadır, sabırla bekleme durumunda olmaları, memleket namına büyük üzüntü vericidir.

İkinci istikamet, dikta rejimi istikametidir. Bu istikameti takibeden insanlar, Türk milletinin ya hürriyete âşık olduğunu bilmemektedirler veyahut 27 Mayısın yapılma sebeplerinden birinin demokrasiye geçiş olduğunu henüz kavramamışlardır. Bu istikameti takibeden insanlar da hayâl peşindedirler. Bünyelerini ihtiras kaplıyan bu insanları hayalleri ile başbaşa bırakmak kâfidir, zannederim. Yalnız, birinci istikametin fikir yapısı, tutum ve davranışı bunlara ümit vermektedir.

Üçüncü istikamet; demokrasi rejimi 27 Mayıs istikametindedir. Türk milletinin kahir çoğunluğu bu istikamettedir. Her meydanı, her kışlası, her üssü fazilet yuvası olan şanlı Türk ordusu bu istikamettedir. Atatürk gençliği bu istikamettedir. Türk basınının çoğunluğu bu istikamettedir. Hükümet bu istikamettedir.

Daha söyliyeyim; Türk milletinin kudret ve kuvvet kaynağı olan Atatürk bu istikamettedir. Bu insanların maksatları Türkiye'de hürriyet fazilet ve ahlâka dayanan bir rejimi yerleştirmek ve kökleştirmektir.

Demokrasimizi, Atatürk ilkelerini ve 27 Mayıs ruhunu daima taze ve zinde tutmaktır. Türk milleti ezici çoğunluğiyle bu yoldadır. Ve bu yolda azimli ve kararlıdır. Önemli olan husus, dönüp dolaşmadan bu hedefe varmaktır. Bu kadar kısa izahatımdan sonra şu sualleri sormak yerinde olur. 27 Mayısın karşısında olanlar, azınlıkta ve fakat şirret olan bu insanlar ve diğer taraftan da, diktatörlük hayali peşinde koşanlar, hürriyet, fazilet ve ahlâkı durmadan boğazlamak için açık ve kapalı tahriklere devam ederlerse, Türk milletinin kahir çoğunluğu ile hürriyet ve fazileti ve ahlâkı kanları ile 2,5 sene kadar önce zincirlerden kurtaran Atatürk gençliği duracak mıdır? Seyirci mi kalacaktır? Böyle mi istiyorsunuz? Hayır beyler. Hayır senatörler. Tavsiye edilen tedbirler yanlıştır. Hürriyet, ahlâk ve fazilet cephesi bu tedbirlerle durdurulamaz. Yakın ve uzak tarihte durdurulduğunu müşahede ettiniz mi?. O halde çare nedir beyler?.. Çareyi arz edeyim :

1. Türkiye'de kin, intikam ve ihtiras boğulmalıdır.

2. Atatürk ilkelerine ve 27 Mayıs ruhuna mutlâk itaat edilmelidir.

3. Türkiye'de kuvvetli olan hürriyet, fazilet ve ahlâk cephesine kısa yoldan iltihak edilmelidir. Türk milletinin ezici çoğunluğu ve Türk gençliği hürriyete, fazilete ve ahlâka âşıktır, tutkundur, vurgundur. Şu bilinmelidir ki; Hürriyet, fazilet ve ahlâk mahkûm edilmiyecektir. O halde gençleri sokaklara dökmiyecek saydığım bu üç çaredir. Bu saydığım çareler tahakkuk ettiği takdirde, ancak gençler sokaklara dökülmez. Tavsiye edilen teklifler doğrudur. Yalnız, ve yalnız tercih edilen istikamet yanlıştır. Ben de Ankara olaylarından üzüntü duymaktayım. Fakat açık konuşmayı faydalı gördüm. Hürmetlerimle. (Soldan ve ortadan alkışlar.)

3. — Tekirdağ Üyesi Cemal Tarlan'ın, son günlerde Ankara'da cereyan eden hâdiseler hakkında demeci.

BAŞKAN — Sayın Cemal Tarlan.

YENİ TÜRKİYE PARTİSİ GRUPU ADINA CEMAL TARLAN (Tekirdağ) — 2 Ekim akşamı başlıyan ve gece yarılarına kadar devam ederek bir kısım gazete idarehaneleriyle bir partinin Ankara'daki merkezlerinin tahribi ile nihayet bulan ve dün akşam da mütecaviz olmıyan yürüyüşlerle devam eden nümayişler hakkında Sayın Hükümet Başkanının dün Millet Meclisinde verdikleri izahatı büyük bir dikkatle takibetmiş bulunuyoruz. Kendilerinin, hâdiselerin esef verici, mahiyetine ve zabıta kuvvetlerinin alâkasız görünen hareketlerine ve bilhassa muhalefet haklarının behemehal iktidar tarafından korunması icabettiği hususundaki kanaatlerine ve bunu temin için bundan böyle can, mal ve meskun emniyetine müteveccih her türlü hareketin kesin olarak önlenceğine dair vaatlerine büyük bir memnuniyetle iştirak etmekteyiz, ancak hâdiselerin müsebbipleri olarak birkaç kişinin yakalanmış olmalarına ve aradan bir hayli sayılacak müddet de geçmiş olmasına rağmen bunların hangi kaynaktan kuvvet alarak kapılara gelmiş olmalarının hâlâ açıklanmamış olması karşısında da üzüntülerimizi ifade etmek isteriz.

Memleketin tamamen huzuru ile ve bununla birlikte rejimin kaderiyle alâkalı bir mevzuda, tahrik ve tertip nereden gelirse gelsin, bunların derhal tesbitinin ve kaynaklarının bir daha işlemez hale getirilmesi hususunda gerekli tedbirlerin alındığının süratle açıklanmaması ile hem heyecanlanmış efkârı umumiyenin ve hem de hâlâ tereddütler içinde bulunan piyasanın huzura kavuşturulabileceğine inanmaktayız.

Dün Meclisteki Sayın Başbakanın eiddeu uzlaştırıcı ve mutedil hareketleri hepimizin asla dikkatinden kaçmamıştır.

Bunu parlâmentonun itidale avdetinde bir tarih olmasını dilerken, bütün grupların da bu anlayış içinde duygu ve karar sahibi olan Hükümeti destekliyeceklerine inanıyor ve bunun sağlanmasında daima yardımcı olacağımızı ifadeden büyük bir zevk duyuyoruz.

Hepinizi hürmetle selâmlarım. (Alkışlar)

4. — Başbakan İsmet İnönü'nün, son günlerde Ankara'da cereyan eden hâdiseler hakkında demeci

BAŞKAN — Hükümet bu mevzuda görüşecek mi efendim?... Buyurun Sayın Başvekil.

BAŞBAKAN İSMET İNÖNÜ (Malatya Milletvekili) — Sayın Başkan, senatonun yüce üyeleri, Ankara sokaklarında vukubulan nümayişler sebebiyle iki günden beri efkârı umumiyemiz bu mesele ile meşgul bulunmaktadır. Dün Millet Meclisinde bu mevzuda uzun müzakereler cereyan etti, Hükümetin görüşlerini arz ettim. Bugün yüce senatoda görüşülenler farklı olmakla beraber, aynı esasa ve sebebe dayanıyor ve başka yönden istikâmetlere dahıyor. Bu başka yönden meselesi evvelki günkü ilk nümayişlerden sonra dün de bu gösterilerin devam etmesi ve hâdisenin tahlilinde, sebeplerin mahiyetine dair daha geniş tafsilât verilmesidir.

Muhterem arkadaşlar, iç siyasi hayatımızın medeni bir şekilde, demokratik esaslar içinde yürümesi ve mukadder olan tekâmülü, feyizli yolu bulması için senelerden beri gayret sarf etmekteyiz.

Müsellem olan hakikat şudur ki, belki 20 seneye yakın son demokrasi mücadele tarihimizde iktidar - muhalefet arasındaki münasebetleri normal yollardan yürütmek çaresini aramaktayız.

Benim kanaatimce; bunca zamandan beri geçirdiği pekçok güçlüklere rağmen Türk Milletinin hayatında demokrasi yolunda büyük mesafeler alınmıştır.

Bizden evvelki nesillerde demokrasi tecrübeleri, normal idaresi ve ihtilâlleri ile beraber 3 - 5 aydan fazla sürememiştir. Halbuki, yalnız 1955 senesinden beri olan demokratik hayat tecrübesini hesap edersek, aşağı - yukarı 17 seneyi tamamiyle doldurmuş bulunuyoruz. Dün Büyük Meclisde söylediğim hudutlar içinde bulunmayı tercih ediyorum. İktidar ve muhalefet münasebetlerinin düzenlenmesi ve memleketteki muhtelif siyasi münakaşaların hiç olmasa evvelâ zihinlerimizde tasfiye edilmesi için nasıl çareler bulunacağının aranması bugünkü mevzuumuzun dışında kalacaktır zannediyorum.

Büyük Mecliste açılan ve burada devam eden görüşmelerin sebebini son defa yapılan nümayişler dolayısiyle Adalet Partisine ve bâzı gazetelere vukubulan tecavüzler teşkil etmektedir. Bu sebep üzerinde Hükümet, görüşlerini bugün hulâsa eder ve fikirlerini söylerse, şu zamanın ihtiyacına ve sualine cevap vermiş olur, sanıyorum.

Evvelki gün ellerinde yazılar yazılmış yaftalarla 10 - 15 kişi Ankara'nın büyük caddesinde bir nümayiş teşebbüsüne girmişlerdir. Yazılar ve nümayişçiler ikısa bir hareketten sonra halk tarafından mukavemete uğramışlardır. Şimdiye kadar toplanan deliller ve kuvvetli tahminler, nümayişçilerin, böyle dövizle meydana çıkmaları ve siyasi cereyanın moda istikâmetlerine göre, muhtelif tahrik yazıları ile meydana atılmış olmaları bu insanların, tahkikat neticesinde bu düşünceyi hazırlıyacak insanlar değil, bir tertip neticesi kendilerini meydana çıkarmış olan insanların âletleri ve vasıtaları halinde görülmeleridir. (Bravo sesleri)

Bu tertip nedir? Bunu Emniyet, 2 günden beri tahkik etmektedir. Mesele adalete intikal etmek üzeredir.

Bundan sonra, bu nümayişlere karşı halk tarafından mukabil hareket olmuş, taarruz edilmiş; yaftalar indirilmiş, kâğıtlar yırtılmış, bunlara tecavüz edilmiş, bunlar canlarını kurtarmaya çalışmış ve nihayet polis yetişmiş, bunların hayatını emniyete almıştır.

İlk nümayişin bir tertip olduğu aşikârdır.

Şimdilik görülen budur. Bunlara karşı hareketin, ilk anda halkın kendiliğinden harekete gelmesi şeklinde tezahür etmesi ihtimali kuvvetli görülüyor. İlk nümayişi yapanlar ve ondan sonra derhal cevap verenler ve nümayişleri devam ettirenler, hepsinin aynı tertip içinde bulunmaları ihtimali çok zayıftır. (Bravo sesleri) Mesele, bu nümayişlerin, tecavüzlere müncer olması ve bu tecavüzlerin, Hükümet aleyhinde bulundukları malûm olan gazetelere; Büyük Mecliste muhalefeti temsil eden Adalet Partisinin merkezlerine yönelmesi şeklidir. Bizim bu tezahürlere karşı hissettiğimiz teessür derindir. Hükümet aleyhine nümayiş olmuş, Hükümet lehine tepki gösterilmiştir. Vatandaşlar muhtelif prensipleri müdafaa etmek için nümayiş yaparlar, miting yaparlar. Ama, vatandaşın canına, malına tecavüz etmek için hiç kimseye, hiçbir topluluğa zerre kadar hak vermek tasavvur edilemez. Hükümet her türlü tecavüzü önlemeye mecburdur. Bundan mesuldür, bu onun vazifesidir, şerefidir, Devletimizin itibarıdır. Büyük Mecliste muhalefet olarak temsil edilen partinin emniyet içinde çalışmasını temin etmek, her vatandaş gibi, muhalefet partisinin de tecavüzden masun olmasını Devletin bütün kuvvetleriyle teminat altında bulundurmak lâzımdır. Bunu, dün Mecliste söylediğim gibi bugün de Yüce Senato huzurunda başlıca vazife olarak söylüyorum.

Muhterem arkadaşlar, dünkü nümayiş hareketi, hiçbir tarafa tecavüz şeklinde olmamıştır. Bundan sonra da yürüyüşler, mitingler olması ihtimali vardır.

Yeni şekilde Toplantı ve gösteri yürüyüşleri Kanunu henüz Meclislerden çıkmamıştır. 27 Mayıstan evvelki Toplantı ve gösteri yürüyüşleri Kanunu ise mânen mahkûm olmuş bir şekilde, işlemez durumdadır. Bunun yerine, 27 Mayıstan sonra demokratik ruha, yeni Anayasanın hükümlerine uygun olarak yapılacak Toplantı ve gösteri yürüyüşleri Kanunu, esef ederiz ki, şimdiye kadar çıkarılamamıştır. Bu kanun çıktıktan sonra, mitingler, gösteri ve toplantıların yeni Anayasanın hükümleri dahilinde bir intizam altına alınacağını ümidediyoruz.

İç politika üzerinde muhtelif vesile ile beyanat verdik. Bugün, teessür ve esef mevzuu olan tecavüzlerin üzerinde Hükümet olarak mâruzatımızı arz etmek için gelmiş bulunuyorum. İç politikamızın emniyetli bir istikbale emin bir yolda yürüyebilmesi için siyasi partilere büyük vazifeler düşmektedir. Biz Hükümet olarak, mü-

nakaşalarda, Hükümet aleyhine olan tarizlerde geniş yürekli, sabırlı ve tahammüllü olmak siyasetini takibediyoruz. Millet Meclisinde de arz ettiğim gibi, siyasi hayatı intizama koymak için bir taraflı gayret hiçbir zaman kâfi gelmiyecektir. İktidar ve muhalefet olarak münasebetleri, medeni bir yolda Mecliste, teşkilâtta, memleketle yürütmenin çaresini bulmalıyız. İdeal sahibi vatandaşlara, gazetelere gençlik cereyanlarına Millet Meclisindeki hayatımızın, partiler arasındaki münasebetlerimizin iyi örnekler ve istifadeli yollar göstermesini dileriz. Bâzı hâdiseler karşısında daha geniş müzakereler açılırsa bunları enine boyuna tahlil ederiz.

Bugün Adalet Partisi sözcüsü arkadaşımızın söylediği gibi, Adalet Partisinin isteklerinden ve tecavüzler karşısında serd ettikleri tahlillerden teessür kısmını alıyorum, cevaplandırıyorum. Diğer noktalara girmeyi bugün doğru bulmuyorum. (Bravo sesleri) Günün ihtiyacı olarak, nümayişlerdeki taşkınlıkları, tecavüzleri tervicetmediğimizi, vatandaşın canına, malına hiçbir surette tecavüzün tecviz edilmediğini; Mecliste muhalefeti temsil eden partinin emniyet içinde çalışmasının Devletimizin, ve Hükümetimizin vazifesi, şeref ve itibarı olduğunu tebarüz ettirmek istiyorum. Bugünkü mâruzatım bundan ibarettir. (Alkışlar)

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Bir sual soracağım efendim.

BAŞKAN — Efendim, bu mevzuda umumi müzakere açılmış değildir.

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Sayın Paşam cevap vereceklerdir. Efendim, Sayın Osman Köksal... (Gürültüler, bu şekilde sual soramaz sesleri)

ESAT MAHMUT KARAKURT (Urfa) — Sual soramazlar efendim.

BAŞKAN — Efendim, bu mevzuda umumi müzakere açılmış değildir. Bâzı arkadaşlar grupları adına, gündem dışı söz istemişler ve kendilerine söz verilmiştir. Hükümet de buna cevap vermiştir. Bu mevzuda başka arkadaşa söz veremem. (Soldan ve ortadan «bravo» sesleri.)

Gündeme geçiyoruz efendim.

5. — SEÇİMLER

(Adalet Partisi Senato üyeleri salonu terktiler.)

1. — Yüksek Hâkimler Kuruluna yedek üye seçimi.

BAŞKAN — Arkadaşlar, seçim vardır, dağılmamanızı rica ederim. Gündemin birinci maddesi Yüksek Hâkimler Kuruluna yedek üye seçimidir.

Muhterem arkadaşlardan yerlerini muhafaza etmelerini rica ediyorum. Muhalefet partisi obstrüksiyon yapmış bulunmaktadır. Sizlerden dağılıp ekseriyeti kaybettirmemenizi rica ederim.

Efendim, adaylık için yeni müracaatlar var, okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Senato Başkanlığına

Bundan evvel Anayasanın 143 ncü maddesine göre Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçilmekliğim için müracaatte bulunmuştum mezkûr müracaatımın yedek üyeliğe hasredilmesine müsaadelerini saygı ile rica ederim.

Emekli Ankara Hâkimi
Mesrure Zeren

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

Evvelce Yüksek Hâkimler Kuruluna seçilmek için müracaatte bulunmuştum. Bütün muameleler tekemmül ederek gerekli evrak Yüksek Başkanlığımıza sunulmuştur. Evvelce sunduğum dilekçemde Yüksek Hâkimler Kuruluna seçilmekliğimi istemiş idimse de maksadım yedek olarak seçilmeyi de tazammun ettiğinden bu kere gerekli işlemin yapılmasını saygılarımla rica ederim.

Avukat
Şekip Süelkan

Yüksek Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Millet Meclisi Yüksek Hâkimler Kurulu üyeliğine seçilmiş olduğumdan, Cumhuriyet Senatosundaki yedek üyelik için olan adaylığımı geri alıyorum.

Gereken işlemin yapılmasını saygılarımla dilerim.

Yargıtay Üye Yardımcısı
Zeki Evirgen

BAŞKAN — Bu duruma göre yedek üye aday listesi şu şekli almıştır. Tashih edilmiş bulunan aday listesini okuyoruz.

Cumhuriyet Senatosunca Yüksek Hâkimler Kuruluna yedek üye seçilmek üzere müracaat edenlerin ad cetveli

Sıra No.	Adı ve soyadı	Sicil No.	Doğum tarihi	Memuriyeti	Diyecekler
1	Abdurrahman Sincer	4767	1316	Emekli Yargıtay Üyesi	Avukat
2	Ahmet Hamdi Karababa	7812	1332	Mersin Asliye Hukuk Hâkimi	
3	Mebrure Zeren	6650	1325	Emekli Ankara Hâkimi	Avukat
4	Şekip Turgut Süelkan	6663	1326	Emekli Ankara Hâkimi	Avukat

BAŞKAN — Kur'a ile tasnif heyetini seçiyoruz.

Fehmi Alpaslan (Yok)
Turgut Göle (Yok)
Reşat Zaloğlu (Yok)
Osman Saim Sarıgöllü (Yok)
Cahit Ortaç (Yok)
Enis Kansu (Yok)
Sabahattin Tanman (Yok)
Galip Avşar (Yok)
Rifat Özdeş (Yok)
M. Şükran Özkaya (Yok)
Mucip Ataklı (Burada)
M. Emin Duru (Yok)
Talip Özdolay (Yok)
Nurettin Aynuksa (Burada)
Neşet Çetintaş (Burada)

Efendim, oylama muamelesine başlanacaktır.

(Adları okunmak suretiyle oylar toplanmaya başlandı.)

BAŞKAN — Oylarını kullanmıyan arkadaşımız var mı? Olmadığına göre oylama muamelesi bitmiştir.

NİHAT PASİNLİ (Erzurum) — Ekseriyet yok Başkanım.

BAŞKAN — Müsaade buyurun, seçim neticesini alalım.

Seçim neticesini arz ediyorum. Tutanağı okutuyorum.

Senato Başkanlığına

Yüksek Hâkimler Kurulu yedek üyeliği seçiminde 80 seksen üye oyunu kullanmış olup, adayların aldığı oyların isimleri hizasında aşağıda gösterildiğini saygı ile arz ederiz.

Yozgat
Neşet Çetintaş

Tabiî Üye
Mucip Ataklı

Erzurum
Nurettin Aynuksa

Oy adedi	İsmi soyadı
56	Ahmet Hamdi Karababa
9	Mebrure Zeren
7	Şekip Süelkan
3	Ali Akıncı
2	Zahit Çandarlı
1	Abdurrahman Sincer
2	Boş

BAŞKAN — Nısap olmadığı için seçim tekrar edilecektir. Esasen Senatoda ekseriyetin kalmamış olduğu ayan beyan görüldüğü için, Birleşimi tatile mecburum.

9 Ekim 1962 Salı günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 16,45

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

B) YAZILI SUALLER VE CEVAPLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Ragıp Üner'in Nevşehir'de kurulacak olan tekstil fabrikasının özel bir kanunla inşasının durdurulmasından doğan hâdiselere dair yazılı soru önergesi, Sanayi Bakanı Fethi Çelikbaş'ın cevabı (7/53)

C. Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki hususların Sanayi Bakanlığı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygılarımla rica ederim.

Prof. Dr. Ragıp Üner

Sanayi Bakanlığına

Nevşehir'de Sümerbank ile yerli sermayenin müştereken kuracakları tekstil fabrikasının özel bir kanunla inşasının durdurulduğu ve fabrika için sipariş edilen birtakım makinaların diğer fabrikalara verilmesinin kararlaştırıldığı mâlumdur.

Nevşehir'de Tekstil Fabrikası için büyük bir arsanın alındığı fabrikaya ait birçok binaların inşasının bittiği ve böylece 10 milyon Türk lirasının orada gömülmüş olduğu mütahassıs elemanların raporlarından anlaşılmaktadır.

İnşaası yarım bırakılan bu fabrikaya kusur olarak bulunan yegâne unsur Nevşehir'de pamuk mahsulünün yetişmemesi ve uzak vilâyetlerden getirilme külfeti idi. Halbuki 1961 - 1962 yılları içinde Nevşehir ilinin üç ayrı mıntakasında pamuk yetiştirilmiş tecrübe mahiyetinde istasyonlarda yetiştirilen bu pamuğun tekstil sanayiine uygun vasıfta olduğu tesbit edilmiş bulunmaktadır. Bu durum karşısında Nevşehir'de pamuk yetiştirilmeme kusuru da ortadan kalkmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan Nevşehir Orta Anadolunun fakrü zaruret içinde bulunan bir ilidir. İstikbalini gökten gelecek birkaç damla yağmura bağlamış bulunan halk son yılların kuraklığı ile büsbütün fakrü zarurete düşmüştür. Bugün Nevşehirden yalnız Ankara'ya göç eden halkın miktarını 35 bin kişi olarak tahmin etmekteyiz. Orada kurulacak fabrikanın Nevşehir'den Ankara'ya olan bu akını mühim miktarda önliyeceğine kaani bulunuyoruz.

Bakanlığınızca da malûm olduğu üzere bir memlekette fabrika kurmak yalnız maddi kâr bakımından nazarı itibara alınacak bir unsur değildir. Bir fabrikanın bir şehirde yapacağı en büyük vazife oradaki halkın sosyal ve kültürel bakımdan kalkınmasını sağlamaktır. Tıpkı bir memlekete yapılan demir yolunda kâr gayesi beklenilmediği gibi...

Bugün bütün vilâyet halkı yarı kalmış fabrikanın ihyasını Bakanlığınızdan beklemektedir. Özel teşebbüs buraya para yatırmış ve Sümerbank müessesesine itimadederek müşterek bir işe girmiştir. Bu durumda böyle resmî bir Devlet müessesesinin ortaklıktan cayması halkın Hükümete karşı itimadını sarsacak ve her hangi bir başka ortaklıktan uzak kalmasına da sebebolacaktır. Milleti temsil eden bir üye olarak yarı kalmış fabrikanın ihyasının bütün vilâyet halkı tarafından şiddetle arzu edildiğini, bu hususta yeni birtakım fedakârlıklardan da çekinilmiyeceğini duyurur, adı geçen fabrika hakkında yeniden bir etüt yapılarak fabrikanın faaliyete geçirilmesini saygılarımla arz ve rica ederim.

Prof. Dr. Ragıp Üner
T. B. M. M. Cumhuriyet Senatosu Üyesi

T. C.
Sanayi Bakanlığı 3 . 10 . 1962
Müsteşarlık Yazı İşleri Bürosu
Sayı : 1/299

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

13 . 9 . 1962 tarih, Genel Sekreterlik 1114 - 1563/7 - 53 sayılı yazılarına :

Cumhuriyet Senatosu Üyesi Ragıp Üner'in Nevşehir'de evvelce kurulması kararlaştırılmış iken bilâhara terk edilen Pamuklu Dokuma Fabrikası hakkındaki yazılı soru önergesine verilen Bakanlığımız cevabı ilişik olarak sonulmuştur.

Arz ederim.

Sanayi Bakanı
Fethi Çelikbaş

T. C.
Sanayi Bakanlığı
Müsteşarlık Yazı İşleri
Bürosu

Cumhuriyet Senatosu Üyesi Profesör Dr. Ragıp Üner'in Nevşehir Pamuklu Dokuma Fabri-

kası hakkındaki yazılı sorusuna mütedair Sanayi Bakanlığı cevabı :

Eylül 1957 tarihinde % 75 i Sümerbanka mütebakisi mahallî teşekkül ve şahıslara aidolmak üzere 4 milyon liralık sermaye ile kurulmuş olan Nevşehir Pamuklu Dokuma Sanayii T. A. Ş. tarafından 10,4 milyon lira sarf edilerek 10 bin iğlik bir fabrikanın tesisi kararlaştırılmıştı.

Bilhassa paramızın kıymeti hakkında alınan 4 Ağustos 1958 tarihli kararlar neticesinde, kısa zamanda şartlar değişmiş ve fabrikanın 24 500 000 lirası dış, 34 300 000 lirası iç finansman olmak üzere ceman 58,8 milyon liraya çıkabileceği, ayrıca 12 milyon liralık bir işletme sermayesine ihtiyaç bulunduğu hesabedilmiştir. Bu suretle 70 milyon liralık bir malî bünyeye sahibolması lâzımgelen Şirketin, mütebaki 66 milyon lirayı kredi ile temin etmesi ve bunun için de yılda 6,6 milyon liralık faiz külfetine katlanması gerekeceği anlaşılmıştır.

Buna mukabil fabrikanın yılda imâl edeceği 7,5 milyon metre muhtelif tip pamuklu bez ile 80 ton 24 numara ipliği rayiç fiyatla satmasiyle senede 26 175 000 liralık satış bedeli elde edeceği, bundan İstihsal ve Kurumlar Vergisi dâhil, yıllık masraf tutarı hesabedilen 23 300 000 lira indirilince işletmenin senede 2 875 000 lira kâr edebileceği, ancak, bu nazarî kârın, senelik faiz külfeti karşısında, hakikatte senelik 3 725 000 lira zarara inkilâbedeceği görülmüştür.

Bu durum muvacehesinde teşebbüs, inkılâbı mütaakip 6 . 9 . 1960 tarihli ve 72 sayılı Kanuna istinaden 19 . 9 . 1960 tarihinde Hükümetçe terkedilen yatırımlar meyanına ithal edilerek devamından sarfınazar edilmiştir.

Görüleceği üzere, fabrika tesis maliyetinin yüksekliği sebebiyle karşılaşılan faiz külfeti ve mamul birimine isabet eden amortismanların fazla oluşu, tesisin küçük bir ünite olması dolayısiyle umumi masraf hissesinin yüksek nisbette tesiri, ham ve yardımcı hammaddelerinin uzak mesafelerden temin edilmesi, enerjiyi kendisinin temin etme durumunda olması gibi muhtelif âmiller, fabrika rantabilitesine menfi tesir icra etmektedirler. (Yılda 1070 ton pamuk istihlâk edecek olan fabrika, pamuk mahallen yetiştirildiği takdirde, nakliye ücreti farkı olan takriben 50 bin liralık bir avantaj sağlıyacaksa da bu rakamın yukarda zikredilen menfi unsurların neticesine müessir olmıyacağı aşikârdır.)

Diğer taraftan, memleket pamuklu mensucat konjöktürünün mevcut fazla kapasite dolayısiyle gösterdiği istikamet, dış satışların fazla inkişaf ümidi vermeyişi (esasen bu fabrikanın tezgâhlarının mahiyeti dolayısiyle ihraç bezi yapmaya müsait bulunmayışı) da bu fabrika mamullerinin satışında büyük zorluklar meydana getirecek ve rantabiliteye ayrıca menfi yönden tesir edecek birer mülâhaza ve unsur teşkil etmektedirler.

2. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, Deşt Kışlasının onarım ve ihalesine dair yazılı soru önergesi ve Adalet Bakanı Abdülhak Kemal Yörük ve Bayındırlık Bakanı İlyas Seçkin'in cevabı (7/52)

C. Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Adliye ve Bayındırlık Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla rica ederim.

Mehmet Ali Demir
Tunceli Senatörü

1. 1938 yılında inşa edilen ve bugüne kadar hiçbir hizmete tahsis edilmediğinden harabiyete yüz tutan Deşt kışlalarının Adliye Vekâleti tarafından asri ceza evi olarak yapılmasına karar verildiği ve 1962 bütçesine tahsisat konulduğu halde bugüne kadar ihaleye çıkarılmamıştır. Ölü iş mevsimine girilmeden ihaleye çıkarılıp çıkarılmıyacağı ve bugüne kadar ihaleye çıkarılmadığının sebebi nedir? Milyonlarca lira değerinde olan bu binaların harabolmasına sebebolanlar hakkında kanuni bir işlem yapılıp yapılmadığı.

2. Doğu ve Güney - Doğu Anadoluda tetkik gezilerine çıkan İçişleri ve Bayındırlık Vekili Tunceli'ne uğradıklarında bütün vatandaşların huzurunda, Deşt Kışlasının onarımı ve kışlalara giden yolun yapılması için emir verilmiştir. En geç bir ay içinde başlanacaktır diye vait buyurulmuştur. Verilen vaidin bugüne kadar yerine getirilmediğinin sebebi nedir? Mevzuubahis yolun yapılıp yapılmıyacağı?.

T. C.
Adalet Bakanlığı 21 . 9 . 1962
Ceza ve T. E. Gn. Müdürlüğü
Ks. 6
Özel : 25841

Özü : Deşt Nahiyesi Kışlaları Hk.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Kanunlar Müdürlüğü 7 - 52 ifadesiyle alınan 13 . 9 . 1962 gün ve 1562 - 1108 sayılı yazıları karşılığıdır.

Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir tarafından verilip Bakanlığımıza gönderilen yazılı soru önergesi tetkik edildi:

Deşt nahiyesi ittisalindeki metrûk kışla binası ve müştemilâtiyle arazisinin iş esası üzerine müesses yeni bir ceza evinin tesisi 24.8.1961 tarihinde kararlaştırılmış, gerekli tadil ve onarım için mahallince talebolunan lüzumlu tahsisat aynı yıl içerisinde tefrik edilmişti.

Ancak; karayolları programına alınmış olan Tunceli - Ovacık yolunun 1961 yılında nakil vasıtalarının seyrine elverişli bir hale ifrağ olunamadığı için işin eksiltmeye çıkarılmasında bir fayda mülâhaza edilmediğinden cari yıla intikal ettirilmek mecburiyetinde kalınmıştı.

Bu kere, Bayındırlık Bakanlığınca mezkûr yolun ele alınarak faaliyete geçildiği anlaşılması üzerine 10 . 9 . 1962 tarihinde keşif özetinin muhteviyatı olan 329 011 liralık ödenek tefrik edilerek mahalline gönderilmiş ve işin eksiltmeye çıkarılması hususunda Tunceli C. Savcılığına gerekli talimat verilmiştir.

Şimdiye kadar yapılan işlemde bir geçikme vâki olmamıştır.

Keyfiyet bilgilerine saygı ile arz olunur.

Adalet Bakanı
Abdülhak Kemal Yörük

T. C.
Bayındırlık Bakanlığı 4 . 10 . 1962
Husus Kalem
Sayı : 114 - 144/424

Konu : Tunceli Senatörü Mehmet Ali Demir'in Deşt Kışlası hakkındaki yazılı soru önergesi

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 13 . 9 . 1962 gün ve 7 - 52/1108 - 1562 sayılı yazınız.

Deşt'te kışla olarak inşa olunan binaların asri ceza evi olarak kullanılması ve bu kışlalara giden yolun yapılması konusu ile ilgili olarak, Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir tarafından verilen yazılı soru önergesinde belirtilen hususlardan Bakanlığımı ilgilendirenler aşağıda cevaplandırılmıştır.

Bilginize arz ederim.

Bayındırlık Bakanı
İlyas Seçkin

1. Deşt kışlalarının ceza evi olarak kullanılması için lüzumlu olan tadil ve tamir işlerine ait keşif Bakanlığımız tarafından hazırlanarak 329 010,26 lira olarak tasdik edilmiştir.

Ödenek bakımından Adalet Bakanlığına ait bulunan bu işin eksiltmeye çıkarılması için Adalet Bakanlığınca Tunceli Savcılığına gerekli talimatın verildiği öğrenilmiştir.

2. Deşt kışlalarının bulunduğu Sin bucağının Tunceli ile irtibatını sağlıyacak yol Tunceli - Ovacık yolunun 12 nci kilometresinden ayrılıp Sin'e 11 kilometre olan yoldur.

Bu yolun 4 kilometresi yaz geçidi verir durumdadır. Geri kalan 7 kilometresinin 1,5 kilometresi 20 . 9 . 1962 gününe kadar yapılmış olup çalışmalara devam olunmaktadır. Bundan geri kalan 5,5 kilometrenin mevsim sonuna kadar yaz geçidi verir duruma getirilmesi için, Tunceli Vilâyetinin bu yolda çalışan makinalarına Bakanlığımız Karayolları Genel Müdürlüğünden bir dozerin ilâvesi ile 200 000 lira daha yardım yapılmıştır.

Bu suretle, yol, 1962 iş mevsimi sonuna kadar yaz geçidi verir duruma getirilecektir.